

СУБЈЕКАТ

Субјекат је главни реченични члан који означава вршиоца радње или носиоца стања који су исказани предикатом.

Субјекат може бити:

1. ГРАМАТИЧКИ
2. ЛОГИЧКИ

ГРАМАТИЧКИ СУБЈЕКАТ

ГРАМАТИЧКИ СУБЈЕКАТ исказује се именицом, именичком заменицом или именичком синтагмом (скуп речи у коме је главна реч именица) у **НОМИНАТИВУ**.

Сунце се лагано рађало.

Он посматра рађање сунца.

Издајека допире шум таласа.

} КО, ШТА?

Грамматички субјекат се може наћи и у вокативу, али тај вокатив има значење номинатива и употребљен је само због броја слогова у десетерцу. Овакав грамматички субјекат налазимо у епским песмама:

„Насмеја се Краљевићу Марко...”

ЛОГИЧКИ СУБЈЕКАТ

У следећим реченицама субјекат није исказан обликом номинатива, већ неким зависним падежима. Закључи и подвуци којим су речима исказани субјекти у следећим реченицама и у којим падежима стоје:

а) Данас нема кише.

б) Саши је јуче било тешко на утакмици.

в) Ленку је стид.

Субјекат је у наведеним реченицама исказан:

а) именицом _____ у _____ (падеж).

б) именицом _____ у _____.

в) именицом _____ у _____.

Када се субјекат нађе у генитиву, дативу и акузативу, назива се **ЛОГИЧКИ СУБЈЕКАТ**.

ЛОГИЧКИ СУБЈЕКАТ У ГЕНИТИВУ

Логички субјекат **може означавати појам чије се постојање тврди или пориче** (има кише/ нема кише).

Такав логички субјекат стоји у **генитиву**, а у служби предиката је глагол имати у презенту, а глагол бити у осталим глаголским облицима.

Има места за све. Било је места за све. Биће места за све.

У продавници има хлеба. Устани, нема пренемагања! Тамо је било финих људи.

ЛОГИЧКИ СУБЈЕКАТ У ДАТИВУ И АКУЗАТИВУ

Логички субјекат у **дативу и акузативу** **означава носиоца неког стања, осећања или расположења.**

Сањи се спава. Њему је досадно. Марку је хладно. Ленку боли рука.

У оваквим примерима на основу значења, по логици, закључујемо ко је носилац стања, па се зато овакав субјекат назива логички субјекат.

- Логичким субјектом се може исказати и да се неке нешто ради или не ради:
Лази се остаје у селу.
- У једној реченици се некад могу наћи и логички и граматички субјекат:
Сашу боли зуб.

ЗАДАЦИ !!!

1. У свакој од реченица подвуци субјекат. Ако је граматички, изнад њега напиши Г, а ако је логички, напиши Л:
Није ту било човека који се не би нашалио.
Павле се осећао веома непријатно.
Павлу је било веома непријатно.
Јану боли глава.
Јана има главобољу.
Нема блага, нема пријатеља.
2. У тексту подвуци граматичке субјекте, а заокружи логичке субјекте:
Ђаци су у дворишту. Одељење седмог разреда губи час српског језика. Ни претходног дана није било часова српског. Ученици седе на зидићу. Свима је досадно. Павле моли Николу да исприча виц:
„Ницо, хајде, испричај нам виц. Ти то најбоље радиш.“
„Не могу. Боли ме глава, спава ми се, хладно ми је, иде ми се кући...“
„Молим теее!“
„Доброоо! Пита наставница Перицу...“

